

TARTUNTATAUTILAIN 58 §:N MUKAINEN PÄÄTÖS LÄNSI-POHJAN SAIRAANHOITOPUIRIN KUNTIEN ALUEELLE

ASIAN TAUSTAA

Maailman terveysjärjestö WHO julisti koronavirusepidemian pandemiaksi 11.3.2020. Valtioneuvosto antoi 16.3.2020 ensimmäisen suosituksen, jonka mukaan julkisia kokoontumisia rajoitetaan uuden koronaviruksen aiheuttaman infektion (covid-19) leviämisen ehkäisemiseksi.

Lapin aluehallintovirasto on ajalla 17.3.2020–13.1.2021 antamallaan päätöksillä tehnyt tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin mukaiset rajoituspäätökset koskien yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten järjestämistä.

Aluehallintovirasto antoi 13.1.2021 päätöksen, jonka mukaan Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin kuntien alueella yli 10 henkilön sisätiloissa ja alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa järjestettävien yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten järjestäminen on kielletty. Lisäksi korkeintaan 10 henkilön yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten järjestämisen edellytyksenä on opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveystieteiden tutkimuskeskuksen 21.9.2020 antaman ohjeen noudattaminen. Päätös on voimassa ajalla 19.1.–18.2.2021.

KUULEMINEN

Kuuleminen olisi saattanut vaarantaa tämän päätöksen tarkoituksen toteutumisen, ja siitä johtuva viivästyminen olisi aiheuttanut huomattavaa haittaa ihmisten terveydelle ja yleiselle turvallisuudelle, minkä vuoksi hallintolain (434/2003) 34 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla asiassa ei ole suoritettu kuulemista.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

Määräys

Lapin aluehallintovirasto kieltää tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin nojalla Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin kuntien alueella kaikki sisä- ja ulkotiloissa järjestettävät yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset, joihin osallistuu yli 10 (kymmenen) henkilöä.

LAPIN ALUEHALLINTOVIRASTO

Sisätiloissa ja alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa voidaan järjestää yleisötilaisuuksia ja yleisiä kokouksia, joihin osallistuu korkeintaan 10 (kymmenen) henkilöä edellyttäen, että turvallisuus niissä voidaan varmistaa noudattaen opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen 21.9.2020 antamaa ohjetta (liite 1).

Määräys on voimassa ajalla 19.2.–18.3.2021.

Perustelut

LAINSÄÄDÄNTÖ

Tartuntatautilain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja.

Tartuntatautilain 9 §:n mukaisesti kunnan velvollisuutena on järjestää alueellaan tartuntatautilaissa tarkoitettu tartuntatautien vastustamistyö.

Tartuntatautilain 58 §:n 1 momentin mukaan, kun laajaa tartunnan vaaraa aiheuttava yleisvaarallinen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäilty tartuntatauti on todettu tai sen esiintyminen on perustellusti odotettavissa, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi päättää toimialueellaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden, oppilaitosten, päiväkotien, asuntojen ja vastaavien tilojen sulkemisesta sekä yleisten kokousten tai yleisötilaisuuksien kieltämisestä. Edellytyksenä on lisäksi, että toimenpide on välttämätön yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen estämiseksi. Aluehallintovirasto voi tehdä alueellaan vastaavat päätökset silloin, kun ne ovat tarpeen usean kunnan alueella. Säännöksen 3 momentin mukaan edellä 1 momentissa tarkoitettut päätökset tehdään enintään yhden kuukauden ajaksi. Toimenpiteet on heti lopetettava, kun tartunnan vaaraa ei enää ole.

Tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan uuden koronaviruksen aiheuttama infektio on yleisvaarallinen tartuntatauti.

KORONAVIRUSEPIDEMIAN TORJUNTAKEINOT

Koronavirusinfektioon ei toistaiseksi ole tehoavaa läikehoitoa. Infektio aiheuttaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan monille sairastuneille lievän taudinkuvan, mutta erityisesti iäkkäät ja muut riskiryhmiin kuuluvat voivat saada vakavan taudin. Koronavirusinfektio (covid-19) tarttuu ensisijaisesti pisaratartuntana, kun henkilö yskii tai aivastaa. Virus voi tarttua myös pinnoilta, joille on hiljattain päätyntä sairastuneen hengitystie-eritteitä. Virus kiertää edelleen sekä Suomessa että laajasti muualla maailmassa. Suomessa koronavirusepidemia on syksyn ja talven aikana kiihtynyt useilla alueilla. Laajalla testaamisella, sairastuneiden eristämällä, tartuntaketjujen jäljittämällä ja altistuneiden karanteenilla voidaan osaltaan, mutta ei yksinomaan, estää taudin leviämistä. Suomen väestöstä valtaosa on yhä altis tartunnalle, koska virus on uusi eikä väestössä ole siltä suojaavia vasta-aineita.

LAPIN ALUEHALLINTOVIRASTO

Ensimmäinen koronavirusrokote sai Euroopan lääkeviranomaisen ehdollisen myyntiluvan 21.12.2020. Suomen koronarokotestrategian mukaan ensimmäisenä on rokotettu ne sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset, jotka hoitavat covid-19-potilaita sekä iäkkäiden ympärivuorokautisen hoivan henkilöstö ja asukkaat. Nämä ryhmät on jo suureksi osaksi rokotettu, ja on siirrytty rokottamaan ikäänntyttä väestöä. Seuraavaksi rokotetta tarjotaan niille henkilöille, joilla on vakavalle koronavirustaudille altistava lääketieteellinen riskitekijä. Muulle väestölle tarjotaan rokotetta tämän jälkeen. Tavoite on rokottaa kaikki ne, jotka rokotuksen haluavat ja joille sen voi rokotteiden myyntilupien käyttöaiheiden mukaan antaa. Kaikkien halukkaiden rokottaminen tulee kestämaan kuukausia. Rokotusten käynnistyttyä yhteiskunnassa ei voida palata normaaliin elämään välittömästi, vaan muutos tapahtuu vähitellen useiden kuukausien kuluessa.

Joulukuussa 2020 Isossa-Britanniassa löydettiin muuntuneen koronaviruksen (tieteelliseltä nimeltään 20B/501Y.V1 tai B.1.1.7) aiheuttamia tautitapauksia. Tämän uuden virusvariantin on todettu olevan herkemmin tarttuva kuin aikaisempi koronavirus. Myös Etelä-Afrikasta ja Brasiliasta on löytynyt uusia koronavirusvariantteja. Muuntuneiden virusvarianttien aiheuttamia covid-19-tautitapauksia on todettu Suomessa 11.2.2021 mennessä yhteensä 243 kappaletta. Koska muuntuneet koronavirukset tarttuvat aiempaa herkemmin, on tartuntojen torjuntatoimia tarpeen entisestään tehostaa.

Aluehallintovirasto tekee tartuntatautilain 58 §:n mukaiset päätökset silloin, kun ne ovat tarpeen usean kunnan alueella. Kokoontumisrajoituksia asetettaessa huomioidaan epidemiologinen arvio taudin leviämisestä tilanteissa, joissa sosiaalisten kontaktien määrä on suuri. Valtioneuvosto on periaatepäätöksellään 3.9.2020 puoltanut sosiaali- ja terveysministeriön tekemää toimintasuunnitelmaa hybridistrategian mukaisten suositusten ja rajoitusten toteuttamiseen covid-19-epidemian ensimmäisen vaiheen jälkeen (sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2020:26). Suunnitelmassa epidemian hallinnan lähtökohtana ovat paikallisten ja alueellisten viranomaisten tartuntatautilain mukaisesti tekemät toimet ja päätökset.

Sosiaali- ja terveysministeriön toimintasuunnitelman mukaan epidemiatilanteen kiihtyessä kunnan tartuntatautiviranomainen reagoi tilanteeseen lisäämällä testauskapasiteettia ja tartunnanjäljitysresurssia, antamalla paikallisen etätyösuosituksen ja kasvomaskisuosituksen sekä toteuttamalla infokampanjoita. Kunnan tai kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava toimielin voi päättää toimialueellaan paikallisista tai alueellisista rajoituksista. Aluehallintovirasto voi päättää rajoituksista, jos ne ovat tarpeen usean kunnan alueella. Rajoituksilla pyritään estämään epidemian leviäminen väestössä alueellisesti tai laajemmin. Epidemian kiihtymis- ja leviämisvaiheessa voidaan tarvita näiden toimivaltaisten viranomaisten päättämiä laajempia tai tiukempia alueellisia suosituksia tai rajoituksia. Kunnan velvollisuudesta selvittää epidemiaa ja tehdä epidemian torjumiseksi tarvittavia toimenpiteitä on säädetty tartuntatautilain 9 §:ssä. Kunnan toimivallasta päättää laajaan tartunnanvaaraan liittyvistä toimenpiteistä toimialueellaan säädetään tartuntatautilain 58 §:n 1 momentissa.

Sosiaali- ja terveysministeriön toimintasuunnitelman periaatteiden mukaisen covid-19-epidemian torjuntaan liittyvän päätöksenteon tulee perustua epidemiologiseen tilannekuvaan, epidemian vaihearvioon ja muuhun asiantuntijatietoon, jota alueelta saadaan. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan sairaanhoitopiirien tulee toimia alueillaan tämän työn ohjaajana sekä koordinoida yhteistyö ja tehtyjen viranomaispäätösten seuranta yhdessä kuntien kanssa. Alueellisen yhteistyöryhmän

LAPIN ALUEHALLINTOVIRASTO

on viipymättä ilmoitettava Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle ennakkollisia suosituksia ja rajoitustoimia koskevista päätöksistään. Valtakunnallista ja alueellista epidemiatilanteen toimenpiteiden kokonaiskuvaa seurataan viikoittain sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa covid-19-epidemian tilannekuva- ja mallinnusryhmässä, ja se julkaistaan osana THL:n koronasivustoa.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 24.11.2020 antanut ohje- ja suosituskirjeen toimista, joilla pyritään estämään epidemian leviämistä Uudellamaalla sekä muissa leviämisvaiheen uhattuina olevissa maakunnissa. Kirjeessään ministeriö kehottaa aluehallintovirastoja ja kuntia rajaamaan yleisötilaisuuksien yleisömäärän enintään kymmeneen (10) henkeen tai viime sijassa kieltämään tilaisuuksien järjestämisen leviämisvaiheessa ja sen välittömässä uhattuina olevilla alueilla.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on antanut aluehallintovirastoille epidemiologiseen tilanteeseen perustuvan arvion kokoontumisrajoitusten tarpeesta 30.11.2020. THL arvioi, että ihmisten terveyden suojelemiseksi ja terveydenhuollon kantokyvyn varmistamiseksi on tarpeen ottaa käyttöön lisää toimia ihmisten välisten fyysisten kontaktien vähentämiseksi koko Suomessa. Tällä pyritään sekä ehkäisemään yhä useamman alueen epidemiatilanteen kiihtymistä perustason yläpuolelle että kääntämään ilmaantuvuus laskusuuntaiseksi niillä alueilla, jotka ovat jo siirtyneet kiihtymis- ja leviämisvaiheeseen. Arvionsa pohjalta THL suosittelee, että aluehallintovirastot ottaisivat käyttöön enintään THL:n laatimat raja-arvot julkisten kokoontumisten kohdalla, käyttäen kriteereinä Sosiaali- ja terveysministeriön koronavirusepidemian torjunnan hybridistrategian toimintasuunnitelman epidemiatasoja. THL:n mukaan epidemian kiihtymisvaiheessa tulee sallia korkeintaan 20 henkilön kokoontuminen yleisötilaisuuksissa ja yleisissä kokouksissa ulko- ja sisätiloissa.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 18.12.2020 lähettänyt kunnille, sairaanhoitopiireille ja muille kuntayhtymille kirjeen Epidemian leviämisen estäminen kiihtymis- ja leviämisvaiheessa tai niiden uhattuina olevissa maakunnissa (VN/28363/2020). Kirjeessä todetaan muun muassa, että epidemiatilanteen hallitsemattoman leviämisen sekä palvelujärjestelmän ylikuormittumisen uhka on edelleen ilmeinen. Vain nopeilla, ennakoivilla, määrätietoisilla ja laajamittaisilla toimilla voidaan estää epidemian leviäminen ja sen aiheuttamat vaarat ihmisten terveydelle sekä perusoikeuksien toteutumiselle. Näiden toimenpiteiden toteuttaminen on perustuslain ja tartuntatautilain säännöksen mukainen julkisen vallan - kuntien, kuntayhtymien ja valtion - lakisääteinen velvollisuus. On huomattava, että kiihtymisvaiheen toimenpiteet voivat olla perusteltuja jo perustasolla, mikäli valtakunnallinen ja/tai lähialueiden epidemiologinen tilanne on huononeva. Alueen tilannetta arvioitaessa on merkitystä annettava myös ympäröivien alueiden tartuntatilanteelle sekä valtakunnalliselle epidemiatilanteelle. Rajoitustoimenpiteitä ei saa myöskään purkaa ennen aikaisesti, vaan suosituksia ja rajoituksia tulee lieventää harkiten, jotta uusia tartuntaryppäitä ei pääse syntymään.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 29.12.2020 lisäksi lähettänyt kunnille, sairaanhoitopiireille ja muille kuntayhtymille kirjeen Hybridistrategian toimintasuunnitelman päivitykset (VN/288/2020). Kirjeessä todetaan ministeriön päivittäneen Valtioneuvoston periaatepäätöksen 22.12.2020 mukaisesti hybridistrategian toimintasuunnitelman. Kirjeessä todetaan, että toimintasuunnitelmassa kuvataan kolme epidemian vaihetta luonnehtivaa kuvausta, joiden avulla suositusten ja rajoitusten tarvetta ja kohdentamista arvioidaan ja joita

LAPIN ALUEHALLINTOVIRASTO

käytetään päätöksenteon tukena alueellisesti ja valtakunnallisesti. Vaihekuvausten joitakin yksityiskohtia on tarkennettu syksyn 2020 kokemusten perusteella.

TILANNE JA TOIMENPITEET LAPIN ALUEHALLINTOVIKASTON TOIMIALUEELLA

Lapin aluehallintoviraston toimialueen sairaanhoitopiirit ovat syyskuussa 2020 perustaneet alueelliset covid-19-yhteistyöryhmät sosiaali- ja terveysministeriön toimintasuunnitelman mukaisesti. Yhteistyöryhmien tilanearvioissa huomioidaan epidemiatilanteen lisäksi tartunnan torjuntatoimenpiteiden kokonaisvaikutuksia, mukaan lukien taloudellisia ja elinkeinoelämään liittyviä vaikutuksia. Aluehallintovirasto on mukana työryhmissä. Yhteistyöryhmät kokoontuvat viikoittain.

Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin alueellisen covid-19-yhteistyöryhmän mukaan alue on ollut epidemian kiihtymisvaiheessa 5.11.2020 alkaen. Yhteistyöryhmän kokouksessa 10.2.2021 todettiin, että epidemia on edelleen kiihtymisvaiheessa. Länsi-Pohjan alueella toimenpiteitä arvioitaessa on otettava huomioon vaikea tartuntatilanne Pohjois-Ruotsissa, erityisesti Skellefteåssa paljastunut laaja muuntoviruksen aiheuttama epidemia. Tautitilanne Norrbottenissa on merkittävästi huonompi kuin Länsi-Pohjassa. Viikolla 5 ilmaantuvuus Norrbottenin maakunnan alueella on 428 / 100 000 asukasta ja Haaparannan kaupungin alueella 487 / 100 000 asukasta.

Valtioneuvoston päätöksellä on 27.1.2021 alkaen tiukennettu maahantulorajoituksia muista Schengen-alueeseen kuuluvista maista siten, että maahantulo työssäkäynnin perusteella on rajoitettu vain välttämättömään. Uudet rajoitukset ovat voimassa 25.2.2021 asti ja ne koskevat myös rajayhteisöjen asukkaita. Päätöksestä huolimatta myös perhesuhteisiin ja asiointiin liittyvää liikkumista rajan yli on edelleen.

Alueen covid-19-yhteistyöryhmä on antanut muun muassa suositukset, joiden mukaan kaikki yli 10 hengen kokoontumiset tulisi siirtää myöhempään ajankohtaan, kasvomaskia tulisi käyttää ja aikuisten sisätiloissa tapahtuva ryhmäliikunta tulisi keskeyttää. Lisäksi Valtioneuvosto on antanut 10.12.2020 asetuksen ravitsemusliikkeiden toiminnan väliaikaisesta rajoittamisesta tartuntataudin leviämisen estämiseksi.

Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin yhteistyöryhmän mukaan alueella tarvitaan edelleen tehokkaita toimia tilanteen pitämisessä hallinnassa, joten ryhmä päätti jatkaa alueellisten suositusten voimassaoloa 18.3.2021 asti. THL:n tilannekuvan (11.2.2021) mukaan 14 vuorokauden ilmaantuvuus oli 72,2 / 100 000 asukasta ja positiivisten näytteiden osuus viikoilla 2–6 on vaihdellut välillä 1,5–3,5 %. Tartunnoista suurin osa on peräisin Ruotsista.

Johtopäätös

Aluehallintoviraston rajoituspäätösten tarkoituksena on tartuntatautilain 1 §:ssä säädetyin tavoin ennaltaehkäistä tartuntatautilanteen pahenemista. Joukkoaltistumisten ja COVID-19-tartuntojen leviämisen riski on erityisen suuri kaikissa tilanteissa, joissa suuri joukko kokoontuu ja voi päätyä lähikontakteihin keskenään. Siten tartunnan torjuntatoimista huolehtiminen yleisötilaisuuksissa ja julkisissa kokouksissa on välttämätöntä. Tartuntatilanne Suomessa vaihtelee alueittain, ja eri alueiden tilanne vaihtelee myös ajallisesti. Aluehallintoviraston arvion

LAPIN ALUEHALLINTOVIKASTO

mukaan paitsi alueen epidemiologinen tilanne ja todetut tartunnat, myös tiedossa olevat riskit ja taudin leviämisen estämisen ennakointi ovat nyt tärkeitä. Muuntuneen koronaviruksen tulo Suomeen ja sen leviäminen muodostavat merkittävän uhan epidemian pahenemiselle. Kokoontumisiin liittyy edelleen suuria riskejä taudin leviämiseksi, minkä vuoksi rajoitustoimet ovat välttämättömiä.

Epidemiologinen tilanne Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin alueella on edelleen kiihtymisvaiheessa. Kun otetaan huomioon alueen pandemiayhteistyöryhmän tekemä tilannearvio, Terveys- ja hyvinvoinnin laitoksen 30.11.2020 antama suositus, STM:n 29.12.2020 lähettämä ohjauskirje sekä lähialueiden merkittävästi heikentynyt tilanne, aluehallintovirasto katsoo, että yli 10 (kymmenen) henkilön sisätiloissa ja alueellisesti rajatuissa ulkotiloissa järjestettävien yleisötilaisuuksien ja yleisten kokousten kieltäminen on välttämätöntä. Jos epidemiologinen tilanne muuttuu, aluehallintovirasto arvioi tätä kokoontumisia koskevaa rajoituspäätöstä uudestaan.

Päätöksen vaikutukset yhteiskuntaan, talouteen, elinkeinoelämään ja perusoikeuksien toteutumiseen on arvioitu. Päätös ei kajoa näihin enempää kuin on välttämätöntä nykyisessä epidemiologisessa tilanteessa.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Tartuntatautilaki (1227/2016) 1, 8, 58 ja 91 §

Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista (146/2017) 1 ja 5 §

Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen (146/2017) 1 §:n muuttamisesta (69/2020) 1 §

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa tartuntatautilain 90 §:n 1 momentin mukaan hakea muutosta valittamalla Pohjois-Suomen hallinto-oikeuteen siten kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019) säädetään. Valitusosoitus on liitteenä.

TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tämä päätös pannaan täytäntöön heti mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta tartuntatautilain 91 §:n 1 momentin nojalla.

LISÄTIETOJA

Lisätietoja asiasta antaa tarvittaessa aluehallintoylilääkäri Sari Kemppainen (puh. 0295 017 350, sähköposti sari.kemppainen@avi.fi).

LAPIN ALUEHALLINTOVIRASTO

Ylijohtaja

Kaisa Ainasoja

Aluehallintoylilääkäri

Sari Kemppainen

LIITTEET

Liite 1, Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen 21.9.2020 antama ohje koronavirustartuntojen ehkäisemisestä yleisötilaisuuksien ja yleisten kokoontumisten yhteydessä sekä julkisten tilojen käytössä

Liite 2, Länsi-Pohjan sairaanhoitopiirin alueen kunnat

JAKELU JA SUORITEMAKSU**Päätös yleistiedoksiantona**

Tämän päätöksen tiedoksianto tapahtuu yleistiedoksiantona. Asiakirja pidetään kaikkien nähtävillä Lapin aluehallintovirastossa 18.3.2021 saakka. Päätöksen nähtävillä asettamisesta ilmoitetaan yleisessä tietoverkossa aluehallintoviraston verkkosivulla www.avi.fi

Tämän päätöksen tiedoksisäännin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä, kun edellä mainittu ilmoitus on julkaistu aluehallintoviraston verkkosivulla.

Tiedoksi

Alueen kunnat ja kuntayhtymät

Länsi-Pohjan sairaanhoitopiiri, jota pyydetään tiedottamaan päätöksestä alueensa kuntien tartuntataudeista vastaavia lääkäreitä

Lapin poliisilaitos

Lapin pelastuslaitos

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

Sosiaali- ja terveysministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Valtioneuvoston kanslian viestintäosasto

Digi- ja väestötietovirasto

Maksutta**LAPIN ALUEHALLINTOVIRASTO**

puh. 0295 017 300
kirjaamo.lappi@avi.fi
www.avi.fi/lappi

Valtakatu 2
PL 8002
96101 Rovaniemi